

Bilimsel Sosyalizm ve Kemalizm (Atatürkçülük) (V)

İçeriği Yazan: [Mehmet ÇAĞIRICI](#) [1] Zaman: Salı, 11/06/2013 - 11:37

Referans İçerik: [Bilimsel Sosyalizm ve Kemalizm \(Atatürkçülük\) \(I\)](#) [2]

Referans İçerik: [Bilimsel Sosyalizm ve Kemalizm \(Atatürkçülük\) \(II\)](#) [3]

Referans İçerik: [Bilimsel Sosyalizm ve Kemalizm \(Atatürkçülük\) \(III\)](#) [4]

Referans İçerik: [Bilimsel Sosyalizm ve Kemalizm \(Atatürkçülük\) \(IV\)](#) [5]

Yazar Bloğuna Ekle: Yazarlar Bloğunda Görünmesin

Kemalizm, emperyalist çağın **ulusal kurtuluş** hareketidir. Ulusal kurtuluşun programı, sosyalist programdan **farklıdır**. Sosyalist hareketin temelinde ve hedefinde, bütünüyle bir sömürü düzeni olan kapitalizmi aşmak varken; ulusal kurtuluş hareketinin temelinde ve hedefinde, emperyalizm ile ona bağımlı olan “çevre” ülkeler arasındaki **çelişkili ilişkiyi aşmak, bağımsızlaşmak** vardır. Bazı nesnel ve öznel koşullara bağlı olarak ulusal kurtuluş hareketi, sosyalizmin bir anlamda **ön aşamasıdır**.

Emperyalizmle olan çelişkili ilişkiden **bağımlı olan ulusun, kendisini kurtarması** gerekir. Çünkü bu ilişkide çelişkiye neden olan; egoist emperyalist güçlerin, kendisine bağımlı, geri kalmış veya gelişmekte olan ülkeleri **sömürmesi** ve onların **gelişimlerini engellemeye çalışmasıdır**. Dolayısı ile bu ilişki emperyalistlerin çıkarına; mağdur ve mazlum ulusların aleyhinedir. O halde; mağdur olanın, mazlum olanın, bağımlı olanın, kendisini bu sömürü ilişkisinden kurtarması gerekir.

Geri kalmış veya henüz gelişmekte olan ülkelerin emperyalizme olan **bağımlılığı**, en çok **ekonomiden kaynaklanır** ve yine bu **bağımlılık** en derin ve yaygın olarak **ekonomide perçinlenir**. Çünkü bu ülkelerin büyük çoğunluğu; henüz sanayi devrimini gerçekleştiremedikleri, yeterli sermaye biriktiremedikleri, bilim ve teknolojide geri kaldıkları için daha çok ithalata dayalı montaj sanayi ile verimsiz tarım ve hayvancılıktan geçimlerini sağlamaya çalışırlar. Bu nedenle de gelişmiş ve zengin ülkelere muhtaç durumdadırlar. Sonuçta bu ülkelerin gelişebilmeleri için, o ülke egemenleri ve yönetenlerince tek çare olarak, zengin ve gelişmiş ülkelerin olanaklarından yararlanmaktır. Gelişmiş, fakat emperyalist olan ülkeler ise karakterleri gereği egoistçe davrandıkları için, geri kalan veya gelişmekte olan ülke egemenleri de bencil davranınca; bu durum, ister istemez mağdur ülkelerin emperyalizme **bağımlı olmalarına** yol açmaktadır.

Gelişmiş ve sanayileşmiş emperyalist ülkeler, geri kalmış veya henüz gelişmekte olan ülkelerin bu zayıflıklarından olabildiğince yararlanırlar. Emperyalist şirket ve devletler bu ülkelerin yeraltı ve yerüstü zenginliklerini sömürebilmek, onların vatandaşlarını birer tüketici olarak kullanabilmek için onlara **borç verir**, onlara **mal satar**, kendi **teknolojilerini, kültürlerini benimsetirler**. Çok uluslu emperyalist şirketler, emperyalist amaçlarına ulaşmak için ekonomi ve finans alanlarında gelişmekte olan ülkelerin ekonomisine egemen olan büyük sermayesi ile **işbirliği** yaparlar. Ayrıca emperyalist şirket ve devletler; çevre ülkelerine karşı sadece ekonomi, bilim ve teknolojideki **üstünlük avantajlarından** yararlanmazlar; ayrıca her türlü şantaj, baskı, entrika ve hatta gerekirse askeri şiddet uygulamaktan dahi geri durmazlar. Dolayısı ile iki taraf arasındaki bu çelişkili bağımlılık ilişkisi gittikçe derinleşir, keskinleşir.

Toplumsal alanda az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerin en büyük sorunu, kapitalist anlamda henüz **uluslaşma ve sınıflaşma süreçlerini tamamlamamış olmalarıdır**. Çünkü bu ülkeler, tam anlamıyla kapitalizme geçmeden emperyalizmin ağına düşmüşlerdir. Dolayısı ile bu ülkelerde; kapitalizm, giderek egemen bir üretim biçimi olarak gelişse de, hala eskiden kalma **feodal ilişkiler**

varlıklarını sürdürürler. O nedenle bu ülkelerin toplumsal yapısında; toprak ağalığı, yoğun bir biçimde köylülük ve küçük esnaf gibi kadim sosyal sınıf ve tabakalar, modern kapitalist sınıflar olan burjuvazi ve işçi sınıfının yanında, önemli bir sosyal kesim olarak varlıklarını sürdürürler.

Emperyalizme bağımlı, henüz gelişmekte olan ülkelerde **uluslaşma sürecinin de henüz açık olması**; ulus içi kültürel, dini ve etnik ayrışmaların, farklılıkların, çelişkilerin gelişmiş ülkelere göre çok daha istikrarsız, çok çabuk çatışma ve soruna dönüşme risklerini taşıması demektir. Bu nedenle ulusal birlik, ulusal kardeşlik ve dayanışma bu ülkelerde gelişmiş ülkelere göre oldukça daha zayıftır. Ulusal kimlikte ve ulusal bilinçte henüz olgunlaşmamış olan bu durum, ulus içi henüz kapanmamış kanayan bir yara gibidir. Bu çeşit etnik, dini veya mezhepsel çelişki ve çatışmalar, çok rahatlıkla dış emperyalist güçler tarafından istismar edilebilirler.

Emperyalizme bağımlı, az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerin temel **siyasi** sorunu ise **demokrasi** kültürünün ya hiç olmaması veya Türkiye'deki gibi henüz olgunlaşmamış, melez, çarpık ve sakat olmasıdır. Bu ülkelerde hukuk devletin normlarının tam yerleşememesi; vatandaşlar arası etnik, dini, inanç, cinsiyet vs. nedenlerden dolayı ayrımcılığın siyasi platforma da yansması; düşünce, eleştiri, basın ve örgütlenme özgürlüklerine olan tahammülsüzlükler veya yönetimin denetlenmek istememesi; kuvvetler ayrılığının hiçe sayılması vs. gibi nedenler, demokrasinin sağlıklı işleminin önündeki başlıca engellerdir. Bu ülkelerdeki demokrasinin temel sorunları, hem geçmişten gelen **feodal zihniyetin** hem de **emperyalizmle işbirliği yapan ayrıcalıklı egemen oligarşinin** şımarık yönetim anlayışının bir ürünü olarak somut ifadesini bulurlar.

Geri kalmış veya gelişmekte olan ülkelerin toplumsal yapısındaki diğer bir istikrarsızlık ögesi ise **sınıflaşma** sürecinin henüz oturmamış olmasıdır. Örneğin Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin **kapitalizm yönünde hızla sınıflaşması**, bu ülkelerde tarım ve hayvancılığın hızla çökmesine, köyden kentlere yoğun bir göçe, sanayinin olduğu büyük kentlerde balonlaşmaya, varoşların oluşmasına, kentlerin tarihsel dokusunun bozulmasına, kentlerin plansız ve düzensiz bir biçimde büyümesine, ağır çevre ve trafik sorunların doğmasına vs. neden olur.

Makalemizin yukarıdaki bölümünde geri kalmış veya gelişmekte olan, emperyalizme bağımlı ülkelerin ekonomik, sosyal, siyasi ve kültürel sorunlarına kısaca ve kabaca değindik. Görülüyor ki bu ülkelerin sorunu, sadece kapitalist sömürü veya baskı değildir. Kaldı ki bu sorun bile bu ülkelerin kapitalistleşme seviyesine bağlıdır. Bu ülkelerin temel sorunları; dışa bağımlılık, yetersiz özgürlük ve demokrasi, ulusal birlik ve kimlik sorunlarıdır.

Geri kalmış veya gelişmekte olan ulusların emperyalizme bağımlılıkları, yarı veya yeni sömürge olmaları, elbette somut olarak her ülkenin kendi koşullarıyla ilgilidir. Fakat hepsinde genel olarak **ortak olan özellik**; bu ülkelerin insan emeğinin, insan beyin gücünün, yeraltı ve yerüstü ulusal zenginliklerinin, ulusal kaynaklarının vs. emperyalist şirket ve devletler tarafından sömürülmeleri, onların ulusal gelişimlerinin ve ilerlemelerinin emperyalist çabalarla engellenmeye çalışılmasıdır.

Geri kalmış, gelişmekte olan, bağımlı ülkelerin **içerdeki** temel sorunu ise ekonomide, teknolojiye ve siyasette diğer gelişmiş ülkelere göre **geri kalmış** olmalarıdır. Toplumsal yapıları oldukça gevşek ve istikrarsız, sosyal çatışmalara gebe bir özellik taşımaktadır.

Emperyalizme bağımlı her ulus; bütün bu sorunlarını kendi gücüne güvenerek çözebilmek için, onurlu ve özgürce kendi geleceğini kendisinin belirleyebilmesi için ilk ve her şeyden önce yapması gereken, emperyalizme olan bu bağımlılığına son vermesidir. Bağımlı gelişmekte geri olan bir ulusun onurlu ve özgür gelişiminin ön koşulu budur.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, emperyalizmle ona bağımlı ülkeler arasındaki ilişkiden emperyalizm tek taraflı olarak asla vaz geçmez, çünkü böyle bir çaba onun çıkarına aykırı olur. O halde bağımlılıktan kurtuluş sadece ve sadece bağımlı ülkenin kendi gücüyle olacaktır.

Bağımlı bir ülkenin tam bağımsızlığa kavuşabilmesi ise her şeyden önce, o ulusun güçlü bir **ulusal bilinci, ulusal kimliği ve ulusal birliği sağlamasıyla** olasıdır. Fakat yukarıdaki analizimizde de gördük ki, bu ülkelerin toplumsal yapısı öyle çok sağlam değildir. Bu uluslarda toplumsal yapı, bir

yandan hızlı ve vahşi bir kapitalizmle **sınıfsal ayrışma** sürecini yaşarken, sınıf mücadeleleri ve çatışmalar kızışırken; aynı zamanda ise tam uluslaşma olmadığından henüz geçmişten kalan, etnik, dini, mezhepsel ayrışmalar gündemdedir.

Kısaca, bu ülkeler **uluslaşma** sürecini **tamamlamadan kapitalizmin sınıflaşma sürecine girmişlerdir**. Yani bu ülkelerin gelişimini frenleyen ve toplumsal sorunların temelinde yatan **ana çelişki**; bir tarafta ulusal bağımsızlık için muhtaç olduğu **ulusal birlikle**, diğer tarafta ise kapitalistleşme ile birlikte yoğunlaşan **sınıf mücadelesi** arasındaki çelişkidir.

Ülkemiz Türkiye söz konusu olunca, emperyalizme bağımlı geliştirmekte olan ülkemizin yukarıda açıkladığımız ana çelişkisinde bazı siyasi hareketlerin ve partilerin pozisyonları şöyledir. Ezberci, kopyacı Marksistler, sosyalistler, komünistler (TKP, ÖDP, EMEP) vs. otomatikman bu çelişkinin **sınıf mücadelesi tarafında** yer alıyorlar. Böylece onlar ülkemizin **ana sorununu atlayıp, çözümünü ileri gelecekte olan ikincil sorunuyla uğraşıyorlar**. Çünkü onlar, Marksizm'i, sosyalizmi **sadece sınıf mücadelesi** olarak **ezberlemişlerdir**! Öte yandan İşçi Partisi, CHP'li, MHP'li ve diğer bir kısım ulusalcılar veya milliyetçiler **ulusal birlikten** yanadırlar. Bu çevrelerin sloganları; **"Ne sağ, Ne sol, Atatürk'te birleştik"** tir! Diğer ulusalcı partilerden farklı olarak İşçi Partisi, **sosyalist** devrimi **ikinci aşama** olarak değerlendiriyor; fakat aynı zamanda da sermayeye karşı emeğin mücadelesini desteklerken, birincil görev olarak ulusal bağımsızlığı görüyor.

Sonuçta bir ulusun toplu olarak **özgürleşme** süreci olan **ulusal bağımsızlık**, aynı zamanda o ulusun gerçek anlamda **uluslaşma** sürecinin de olgunlaşmasıdır. Dolayısı ile emperyalizme bağımlılık koşulları altında **bağımsızlık için mücadele**, sınıf mücadelesi karşısında **birincildir**; sınıf mücadelesi ise **ikincil** derece de önem taşımaktadır. Özellikle işçi sınıfının küresel finans kapitale ve onun yerli ortaklarına karşı verdiği sınıf mücadelesi burada çok büyük bir önem taşıyor. Görülüyor ki Atatürkçü bakış açısı, sınıf mücadelesini inkâr etmiyor; sadece bağımsızlık mücadelesine, sınıf mücadelesi karşısında **öncelik** tanıyor, sınıf mücadelesinin potansiyelini de bağımsızlık mücadelesine kanallandırmaya çalışıyor, o kadar!

Özetlersek; emperyalizme bağımlı ve geliştirmekte olan bir ülkenin temel ihtiyacı, **ulusal özgürlük** veya **bağımsızlıktır**. Bağımsızlık; emperyalizme karşı, yani dış bir güce karşı elde edilmesi gereken bir değerdir.

Buna karşılık bağımsızlığın güvencesi olan **uluslaşma** veya **ulusal birlik** sürecinin **iç** mekanizması ise **demokrasidir**. Çünkü bir ulusun özgür ve bağımsız varlığı, başı dik kimliği, huzur ve dirliği; o **ulusun birliği** ile güçlenir ve gelişir. Bir ulus; çeşitli etnik kökenden gelen, farklı cinsiyetten, değişik inançlara sahip, karışık siyasi ve dünya görüşü olan yurttaşların oluşturduğu **siyasi bir birliktir**. Bütün bu farklı ve değişik insanları **bir tek ulus devlet ve ulusal kimlik** altında bir arada toplamın insanlık tarihinde denenmiş, sınanmış en etkin **iç** mekanizması, **demokrasidir**. Demokrasi, ulusal birliğin ana yöntemidir.

Dolayısı ile antiemperyalist bir karakter taşıyan Kemalist ideolojinin, yani Ulusal Kurtuluş Hareketinin bir **uluslararası** dış boyutu, bir de **ulusal** iç boyutu vardır;

- Dış boyutu, Ulusal(milli) **Bağımsızlık** veya Ulusal Özgürlüktür ve
- İç boyutu, **demokrasidir**.

Tam bağımsızlık olmadan hiçbir ulus devlet, tam ve gerçek bir demokrasiyi gerçekleştiremez. Çünkü sonuçta bir halk yönetimi olan demokraside halk; ancak güçlü, kendine güvenen, kişilikli ve bilinçli bir ulusal durumda **bağımsız iradesiyle** temsilcilerini seçebilir; seçilenler de bu güce, bu bilince ve bu güvene bağlı olarak, **öz güvenle gerçek demokrasiyi** işletebilirler. Ekonomik, siyasi, askeri ve kültürel alanlarda dış güçlere bağımlı ve muhtaç olan ulusların bunu başarması ne yazık ki bütün tarihi deneyimlerin de gösterdiği gibi, olanaklı değildir.

Öte yandan gerçek bir demokrasinin işlemediği ulusal toplumlar da, bu toplumlarda ister istemez

ulusal birlik ve bütünlük zafiyeti olacağından, emperyalist güçlere bağımlı ve muhtaç olmaktan kurtulamazlar. Çünkü ulusal birliğin ve dirliğin olmadığı toplumlar, ekonomi başta olmak üzere bütün toplumsal alanlarda zayıf düşerler; toplumsal her alanda dış güçlere muhtaç ve bağımlı olurlar.

Birbirinden ayrılmayan, birbirini koşullandıran ve birbirini tamamlayan **Bağımsızlık** ve **Demokrasi** boyutuyla **Kemalist ideoloji**, tarihsel olarak geri kalmış veya gelişmekte olan her ülkenin, **ulusal demokratik devrim yöntemleriyle** emperyalizme rağmen toplumsal ilerlemeyi, gelişmeyi, yani **çağdaş uygarlığa ulaşmayı sağlayabilir**.

Bu nitelikteki bir Kemalizm veya Atatürkçülük, **evrenseldir**; çünkü emperyalizmin varlığı ve egemenliği altında geçen 100 yılı aşkın bir süreden beri, çağımıza damgasını vuran **sosyalist hareketin yanında** insanlığın gelişim ve uygarlaşmasında en az bir o kadar etkin olan **ulusal bağımsızlık** ve **demokratikleşme** hareketi; sadece ülkemiz Türkiye’de değil, **bütün dünyada** yaygındır. Emperyalizme karşı tarihteki ilk başarılı deneyimini Türkiye’de yaşayan Ulusal Kurtuluş Hareketleri; Kemalist ideolojiyi, aşağı yukarı aynı koşulları yaşayan diğer az gelişmiş veya gelişmekte olan uluslar için de bilimsel, denenmiş ve sınanmış zengin bir kaynak olarak kullanmaktadır. Türkiye’de Mustafa Kemal Atatürk’ün öncülüğünde başlayan bu hareket, günümüzde Asya’da, Afrika’da, Latin Amerika’da onlarca az gelişmiş veya gelişmekte olan ulusun gelişme, ilerleme ve uygarlaşmasının lokomotifi olmuştur.

Ülkemiz Türkiye’nin başlattığı ulusal kurtuluş ve bağımsızlık hareketini takip eden, onu örnek alan bugün yeryüzünde onlarca ulus devlet, emperyalizme karşı özgürlük ve bağımsızlıklarını dişiyle, tırnağıyla mücadele ederek kazanmışken, yine onlarcası bu amaç uğruna halen mücadele vermektedirler. Mazlum milletlere örnek olan Türkiye’miz ise ne yazık ki yeniden emperyalizmin tuzağına düşerek, o eski toplumsal sorunları nüksederek ağır bir **bunalımın** içine girmiştir.

Ülkemizdeki bu bunalımın çaresi, sosyalist devrim mi? yoksa bir kez yaşanmış ve denenmiş olan Kemalizm mi (Atatürkçülük mü)? Bu soruya gelecek bölümde yanıt aramaya çalışacağız!

Mehmet ÇAĞIRICI

mehmet.cagirici@politikadergisi.com [6]

Yorumlar

- [Bilim/Kuramsal](#) [7]

Kaynak URL (21/05/2024 - 17:25 tarihinde yazdırıldı):

<https://www.politikadergisi.com/makale/bilimsel-sosyalizm-ve-kemalizm-ataturkculuk-v>

Bağlantılar:

[1] <https://www.politikadergisi.com/pd-uye/mehmet-cagirici>

[2] <https://www.politikadergisi.com/makale/bilimsel-sosyalizm-ve-kemalizm-ataturkculuk-i>

[3] <https://www.politikadergisi.com/makale/bilimsel-sosyalizm-ve-kemalizm-ataturkculuk-ii>

[4] <https://www.politikadergisi.com/makale/bilimsel-sosyalizm-ve-kemalizm-ataturkculuk-iii>

[5] <https://www.politikadergisi.com/makale/bilimsel-sosyalizm-ve-kemalizm-ataturkculuk-iv>

[6] <mailto:mehmet.cagirici@politikadergisi.com>

[7] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/bilimkuramsal>